

1158**KONWENCJA****o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci,**

sporządzona w Hadze dnia 19 października 1996 r.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 19 października 1996 r. w Hadze została sporządzona Konwencja o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci.

*Przekład***KONWENCJA O JURYSDYKCJI, PRAWIE WŁAŚCIWYM, UZNAWANIU, WYKONYWANIU I WSPÓŁPRACY W ZAKRESIE ODPOWIEDZIALNOŚCI RODZIELSKIEJ ORAZ ŚRODKÓW OCHRONY DZIECI**

(zawarta w dniu 19 października 1996 r.)

Państwa sygnatariusze niniejszej Konwencji,

zważywszy, że należy wzmocnić ochronę dzieci w sytuacjach o charakterze międzynarodowym,

pragnąc uniknąć kolizji pomiędzy ich systemami prawnymi w odniesieniu do jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania środków ochrony dzieci.

przypominając znaczenie współpracy międzynarodowej dla ochrony dzieci,

potwierdzając, że dobro dziecka powinno być uwzględnione w pierwszym rzędzie,

stwierdzając konieczność rewizji Konwencji z dnia 5 października 1961 r. o właściwości organów i prawie właściwym w zakresie ochrony małoletnich,

pragnąc ustanowić w tym celu wspólne postanowienia przy uwzględnieniu Konwencji Narodów Zjednoczonych z dnia 20 listopada 1989 r. o prawach dziecka,

zgodziły się na następujące postanowienia:

ROZDZIAŁ I**ZAKRES ZASTOSOWANIA KONWENCJI***Artykuł 1*

1. Niniejsza Konwencja ma na celu:
 - a) określenie państwa, którego organy są właściwe do podejmowania środków zmierzających do ochrony osoby lub majątku dziecka;
 - b) określenie prawa właściwego, stosowanego przez te organy w wykonywaniu ich jurysdykcji;
 - c) określenie prawa właściwego dla odpowiedzialności rodzicielskiej;
 - d) zapewnienie uznania i wykonania środków ochrony we wszystkich Umawiających się Państwach;
 - e) nawiązanie współpracy pomiędzy organami Umawiających się Państw niezbędnej do zrealizowania celów Konwencji.
2. Dla celów Konwencji pojęcie „odpowiedzialność rodzicielska” oznacza władzę rodzicielską lub wszelki inny podobny

stosunek władzy, który określa prawa, uprawnienia i obowiązki rodziców, opiekunów lub innych przedstawicieli ustawowych w stosunku do osoby lub majątku dziecka.

Artykuł 2

Konwencję stosuje się do dzieci, począwszy od ich urodzenia aż do ukończenia przez nie 18 roku życia.

Artykuł 3

Środki, o których mowa w artykule 1, mogą w szczególności odnosić się do:

- a) przyznania, wykonywania oraz częściowego lub całkowitego pozbawienia odpowiedzialności rodzicielskiej, jak również do jej przekazywania;
- b) pieczy włącznie z opieką nad osobą dziecka i w szczególności prawem do decydowania o jego miejscu pobytu, jak również prawa do osobistej styczności włącznie z prawem do zabrania dziecka na czas ograniczony w inne miejsce aniżeli miejsce zwykłego pobytu;

- c) opieki, kurateli i podobnych instytucji;
- d) wyznaczenia i zakresu zadań osoby lub jednostki, która jest odpowiedzialna za osobę lub majątek dziecka, reprezentuje go lub udziela mu pomocy;
- e) umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczej albo opieki nad nim przez *kafala* lub podobną instytucję;
- f) nadzoru organów publicznych nad opieką nad dzieckiem przez każdą osobę, która jest odpowiedzialna za dziecko;
- g) zarządzania, zabezpieczania lub dysponowania majątkiem dziecka.

Artykuł 4

Konwencji nie stosuje się do:

- a) ustalenia i zaprzeczenia rodzicielstwa;
- b) orzeczeń w sprawach adopcji i środkach przygotowujących do adopcji, jak również unieważnienia i odwołania adopcji;
- c) nazwiska i imion dziecka;
- d) stwierdzenia pełnoletności;
- e) obowiązków alimentacyjnych;
- f) powiernictwa oraz dziedziczenia;
- g) ubezpieczenia społecznego;
- h) środków publicznych o charakterze ogólnym w sprawach wychowania i zdrowia;
- i) środków podejmowanych w wyniku przestępstw popełnionych przez dzieci;
- j) orzeczeń o prawie azylu oraz dotyczących imigracji.

ROZDZIAŁ II

JURYSDYKCJA

Artykuł 5

1. Zarówno organy sądowe, jak i administracyjne Umawiającego się Państwa, w którym dziecko ma zwykły pobyt, są właściwe do podejmowania środków zmierzających do ochrony jego osoby lub majątku.

2. Z zastrzeżeniem artykułu 7, w razie zmiany zwykłego pobytu dziecka na inne Umawiające się Państwo, właściwe są organy Państwa nowego zwykłego pobytu.

Artykuł 6

1. Wobec dzieci uchodźców oraz dzieci, które wskutek rozruchów mających miejsce w ich kraju zostały przemieszczone za granicę, jurysdykcję przewidzianą w artykule 5 ustęp 1 posiadają organy tego Umawiającego się Państwa, w którym dzieci przebywają w wyniku przemieszczenia.

2. Postanowienie ustępu poprzedzającego stosuje się również do dzieci, których zwykły pobyt nie może zostać ustalony.

Artykuł 7

1. W razie bezprawnego uprowadzenia lub zatrzymania dziecka organy Umawiającego się Państwa, w którym dziecko bezpośrednio przed uprowadzeniem lub zatrzymaniem miało zwykły pobyt, zachowują swoją jurysdykcję do chwili, gdy dziecko uzyska zwykły pobyt w innym państwie, oraz:

- a) każda osoba, organ lub inna jednostka uprawniona do pieczy zezwoliła na uprowadzenie lub zatrzymanie; lub
- b) dziecko przebywało w tym innym państwie co najmniej rok po tym, jak osoba, organ lub inna jednostka uprawniona do pieczy znała lub powinna była znać miejsce jego pobytu, żaden wniosek o powrót zgłoszony w tym okresie nie jest już rozpatrywany, a dziecko zaadaptowało się do nowych warunków.

2. Uprowadzenie lub zatrzymanie dziecka uważa się za bezprawne:

- a) jeżeli nastąpiło przez to naruszenie prawa do pieczy przyznanego osobie, organowi lub innej jednostce, wykonywanego wspólnie lub indywidualnie zgodnie z prawem państwa, w którym dziecko miało zwykły pobyt bezpośrednio przed uprowadzeniem lub zatrzymaniem; oraz
- b) jeżeli w chwili uprowadzenia lub zatrzymania prawo to było rzeczywiście wykonywane wspólnie lub indywidualnie albo byłoby tak wykonywane, gdyby nie nastąpiło uprowadzenie lub zatrzymanie.

Prawo do pieczy określone w literze a) może wynikać w szczególności z mocy prawa, z orzeczenia sądowego lub administracyjnego albo z porozumienia mającego moc prawną w świetle prawa tego państwa.

3. Dopóki organy wymienione w ustępie 1 zachowują swoją jurysdykcję, organy Umawiającego się Państwa, do którego dziecko zostało uprowadzone lub w którym zostało zatrzymane, mogą podejmować jedynie niecierpiące zwłoki środki konieczne dla ochrony osoby lub majątku dziecka, stosownie do artykułu 11.

Artykuł 8

1. Wyjątkowo organ Umawiającego się Państwa, mający jurysdykcję z mocy artykułów 5 lub 6, jeśli uzna, że organ innego Umawiającego się Państwa będzie w stanie lepiej ocenić w konkretnym przypadku dobro dziecka, może:

— albo zwrócić się do tego organu bezpośrednio lub przy pomocy organu centralnego tego Państwa, o przejęcie jurysdykcji celem podjęcia środków ochrony, jakie uzna za konieczne,

— albo zawiesić postępowanie i prosić strony o złożenie takiego wniosku do organu tego drugiego Państwa.

2. Umawiającymi się Państwami, do których organów można się zwracać zgodnie z warunkami określonymi w powyższym ustępie, są:

- a) państwo, którego dziecko jest obywatelem;
- b) państwo, w którym znajduje się majątek dziecka;
- c) państwo, do organu którego wniesiony został pozew o rozwód lub o separację rodziców dziecka lub o unieważnienie ich małżeństwa;
- d) państwo, z którym dziecko łączy ścisły związek.

3. Zainteresowane organy mogą dokonać wymiany opinii.

4. Organ, do którego skierowany jest wniosek zgodnie z warunkami określonymi w ustępie 1, może wyrazić zgodę na przejęcie jurysdykcji w miejsce organu mającego jurysdykcję z mocy artykułów 5 lub 6, jeżeli uzna, że służy to dobru dziecka.

Artykuł 9

1. Jeżeli organy Umawiających się Państw określonych w artykule 8 ustęp 2 uznają, że są w stanie lepiej ocenić w konkretnym przypadku dobro dziecka, mogą:

— albo wystąpić do właściwego organu w Umawiającym się Państwie zwykłego pobytu dziecka, bezpośrednio lub przy pomocy organu centralnego tego Państwa, o pozwolenie na przejęcie jurysdykcji celem podjęcia środków ochrony, jakie uważają za konieczne,

— albo prosić strony o przedłożenie takiego wniosku organom Państwa zwykłego pobytu dziecka.

2. Zainteresowane organy mogą dokonać wymiany opinii.

3. Organ wnioskujący może przejąć jurysdykcję w miejsce organu Umawiającego się Państwa zwykłego pobytu dziecka tylko wówczas, jeżeli ten organ uwzględni jego wniosek.

Artykuł 10

1. Bez naruszenia artykułów 5 do 9 organy jednego Umawiającego się Państwa, mające jurysdykcję do rozpoznania sprawy o rozwód lub separację rodziców dziecka, którego zwykły pobyt jest w innym Umawiającym się Państwie lub o unieważnienie ich małżeństwa, mogą podejmować środki ochrony osoby lub majątku dziecka, o ile jest to zgodne z prawem ich państwa:

a) jeżeli w chwili wszczęcia postępowania jedno z rodziców ma zwykły pobyt w tym państwie i jeżeli jednemu z nich przysługuje odpowiedzialność rodzicielska za dziecko;

b) jeżeli jurysdykcja tych organów do podjęcia takich środków została uznana przez rodziców, jak również przez każdą inną osobę, której przysługuje odpowiedzialność rodzicielska za dziecko i jeżeli jurysdykcja ta zgodna jest z dobrem dziecka.

2. Przewidziana w ustępie 1 jurysdykcja do podjęcia środków ochrony dziecka ustaje z chwilą, gdy orzeczenie uwzględniające lub oddalające powództwo o rozwód, separację lub unieważnienie małżeństwa stało się ostateczne lub gdy postępowanie zakończyło się z innego powodu.

Artykuł 11

1. We wszystkich wypadkach nie cierpiących zwłoki, organy każdego z Umawiających się Państw, na którego terytorium znajduje się dziecko lub majątek do niego należący, są właściwe do podjęcia koniecznych środków ochrony.

2. Środki podjęte na podstawie ustępu poprzedzającego w stosunku do dziecka mającego zwykły pobyt w Umawiającym się Państwie pozostają w mocy do czasu, gdy organy właściwe na mocy artykułów 5–10 podejmą środki wymagane sytuacją.

3. Środki podjęte na podstawie ustępu pierwszego w stosunku do dziecka mającego zwykły pobyt w państwie niebędącym stroną Konwencji tracą moc w każdym z Umawiających się Państw z chwilą uznania w nim środków zgodnych z wymogami sytuacji, podjętych przez organy innego państwa.

Artykuł 12

1. Z zastrzeżeniem artykułu 7 organy Umawiającego się Państwa, na którego terytorium znajduje się dziecko lub majątek do niego należący, są właściwe do podejmowania środków ochrony osoby lub majątku dziecka o charakterze tymczasowym i wywołującym skutek ograniczony do terytorium tego państwa, o ile takie środki nie są niezgodne ze środkami wcześniej podjętymi przez organy mające jurysdykcję z mocy artykułów 5–10.

2. Środki podjęte na podstawie ustępu poprzedzającego w stosunku do dziecka mającego zwykły pobyt w Umawiającym się Państwie, tracą moc, gdy organy mające jurysdykcję z mocy artykułów 5–10 orzekły o środkach ochrony, których może wymagać sytuacja.

3. Środki podjęte na podstawie ustępu 1 w stosunku do dziecka mającego zwykły pobyt w państwie niebędącym stroną Konwencji tracą moc w Umawiającym się Państwie, w którym zostały podjęte, z chwilą uznania w nim środków zgodnych z wymogami sytuacji, podjętych przez organy innego państwa.

Artykuł 13

1. Organy Umawiającego się Państwa, mające jurysdykcję zgodnie z artykułami 5–10 do podjęcia środków ochrony osoby lub majątku dziecka, muszą powstrzymać się od wykonywania jurysdykcji, jeżeli w chwili wszczęcia postępowania był już złożony wniosek o zastosowanie podobnych środków do organów innego Umawiającego się Państwa, mających jurysdykcję wówczas z mocy artykułów 5–10, i środki te są jeszcze w toku rozpoznawania.

2. Postanowienia ustępu poprzedzającego nie stosuje się, jeżeli organy, do których wniosek był początkowo złożony, orzekły się swojej jurysdykcji.

Artykuł 14

Środki podjęte zgodnie z artykułem 5–10 pozostają w mocy w swoich granicach, nawet jeżeli w wyniku zmiany okoliczności odpadnie podstawa, mocą której została ustalona jurysdykcja, dopóki organy mające jurysdykcję na podstawie Konwencji ich nie zmieniają, zastąpią lub uchylą.

ROZDZIAŁ III

PRAWO WŁAŚCIWE

Artykuł 15

1. Przy wykonywaniu jurysdykcji przyznanej zgodnie z postanowieniami rozdziału II, organy Umawiającego się Państwa stosują przepisy własnego prawa.

2. Jednakże o ile ochrona osoby lub majątku dziecka tego wymaga, mogą one wyjątkowo zastosować lub wziąć pod

rozważę prawo innego Państwa, z którym dana sytuacja ma ścisły związek.

3. W razie zmiany zwykłego pobytu dziecka na pobyt w innym Umawiającym się Państwie, prawo tego innego Państwa, od chwili nastąpienia zmiany, określa warunki stosowania środków podjętych w państwie dawnego zwykłego pobytu.

Artykuł 16

1. Powstanie i ustanie odpowiedzialności rodzicielskiej z mocy prawa, bez udziału organu sądowego lub administracyjnego podlega prawu państwa zwykłego pobytu dziecka.

2. Powstanie i ustanie odpowiedzialności rodzicielskiej z mocy porozumienia lub jednostronnej czynności prawnej, bez udziału organu sądowego lub administracyjnego, podlega prawu państwa zwykłego pobytu dziecka z chwili, gdy porozumienie lub czynność jednostronna stają się skuteczne.

3. Odpowiedzialność rodzicielska istniejąca według prawa państwa zwykłego pobytu dziecka trwa także po zmianie zwykłego pobytu dziecka na inne państwo.

4. W razie zmiany zwykłego pobytu dziecka, przyznanie z mocy prawa odpowiedzialności rodzicielskiej osobie, której taka odpowiedzialność dotychczas nie przysługiwała, podlega prawu państwa nowego zwykłego pobytu.

Artykuł 17

Wykonywanie odpowiedzialności rodzicielskiej podlega prawu państwa zwykłego pobytu dziecka. W razie zmiany zwykłego pobytu dziecka, podlega prawu państwa nowego zwykłego pobytu.

Artykuł 18

Odpowiedzialność rodzicielska przewidziana w artykule 16 będzie mogła być odebrana, a warunki jej sprawowania zmienne, przez środki podjęte na podstawie Konwencji.

Artykuł 19

1. Ważność czynności prawnej dokonanej między osobą trzecią a inną osobą, która byłaby uprawniona do działania jako przedstawiciel ustawowy według prawa państwa, w którym czynność została dokonana, nie może być kwestionowana, ani też osoba trzecia pociągnięta do odpowiedzialności z tego tylko powodu, że ta inna osoba nie była uprawniona do działania jako przedstawiciel ustawowy na podstawie prawa wskazanego w postanowieniach niniejszego rozdziału, chyba że osoba trzecia wiedziała lub powinna była wiedzieć, że odpowiedzialność rodzicielska podlega temu prawu.

2. Postanowienia ustępu poprzedzającego stosuje się tylko w razie, gdy czynność prawna została dokonana między osobami obecnymi na terytorium tego samego państwa.

Artykuł 20

Postanowienia niniejszego rozdziału mają zastosowanie, nawet jeżeli prawem przez nie wskazanym jest prawo państwa niebędącego stroną Konwencji.

Artykuł 21

1. W rozumieniu niniejszego rozdziału termin „prawo” oznacza ogół przepisów obowiązujących w państwie z wyłączeniem norm kolizyjnych.

2. Jednakże jeżeli na podstawie artykułu 16 ma zastosowanie prawo państwa niebędącego stroną Konwencji i jeżeli normy kolizyjne tego państwa wskazują jako właściwe prawo innego państwa niebędącego stroną Konwencji, które zastosowałoby własne prawo, stosuje się prawo tego innego państwa. Jeżeli według prawa tego innego państwa nie ma ono zastosowania, stosuje się prawo wskazane w artykule 16.

Artykuł 22

Od stosowania prawa wskazanego w postanowieniach niniejszego rozdziału nie można odstąpić chyba że jego stosowanie jest wyraźnie sprzeczne z porządkiem publicznym, przy uwzględnieniu dobra dziecka.

ROZDZIAŁ IV

UZNAWANIE I WYKONYWANIE

Artykuł 23

1. Środki podjęte przez organy jednego Umawiającego się Państwa są z mocy prawa uznawane w innych Umawiających się Państwach.

2. Odmowa uznania jest jednak możliwa:

- a) jeżeli środek został podjęty przez organ, którego jurysdykcja nie była oparta na podstawach przewidzianych w rozdziale II;
- b) jeżeli środek został podjęty, z wyjątkiem wypadków niecierpiących zwłoki, w ramach postępowania sądowego lub administracyjnego, bez umożliwienia dziecku jego wysłuchania, przez co naruszono istotne zasady postępowania państwa wezwanego;
- c) na wniosek każdej osoby podnoszącej zarzut, że środek narusza jej odpowiedzialność rodzicielską, jeżeli środek został podjęty, z wyjątkiem wypadków niecierpiących zwłoki, bez umożliwienia tej osobie jej wysłuchania;
- d) jeżeli uznanie jest oczywiście sprzeczne z porządkiem publicznym państwa wezwanego, przy czym uwzględniać należy dobro dziecka;
- e) jeżeli środka nie da się pogodzić ze środkiem później podjętym w państwie zwykłego pobytu dziecka, niebędącym stroną Konwencji, o ile ten ostatni środek spełnia warunki konieczne do uznania go w państwie wezwanym;

f) jeżeli nie przestrzegano postępowania określonego w artykule 33.

Artykuł 24

Bez naruszenia postanowień artykułu 23 ustęp 1, każda osoba zainteresowana może wystąpić do właściwych organów Umawiającego się Państwa z wnioskiem o wydanie orzeczenia w sprawie uznania bądź odmowy uznania środka podjętego w innym Umawiającym się Państwie. Postępowanie jest określone przez prawo państwa wezwanego.

Artykuł 25

Organ państwa wezwanego jest związany ustaleniami faktycznymi, na podstawie których organ państwa, gdzie podjęto środek, oparł swoją jurysdykcję.

Artykuł 26

1. Jeżeli środki podjęte w Umawiającym się Państwie, i tam wykonalne, wymagają wykonania w innym Umawiającym się Państwie, stwierdza się ich wykonalność lub rejestruje w celu wykonania w tym innym państwie, na wniosek każdej zainteresowanej strony, zgodnie z postępowaniem określonym prawem tego państwa.

2. Każde Umawiające się Państwo w odniesieniu do stwierdzenia wykonalności lub zarejestrowania stosuje proste i szybkie postępowanie.

3. Odmowa stwierdzenia wykonalności lub zarejestrowania może nastąpić jedynie z powodów określonych w artykule 23 ustęp 2.

Artykuł 27

Z zastrzeżeniem koniecznego badania w celu stosowania artykułów poprzedzających, organ państwa wezwanego nie dokonuje merytorycznego badania podjętego środka.

Artykuł 28

Środki podjęte w Umawiającym się Państwie, których wykonalność stwierdzono lub które zostały zarejestrowane w celu wykonania w innym Umawiającym się Państwie wykonuje się tak, jakby zostały podjęte przez organy tego drugiego Państwa. Wykonanie środków następuje zgodnie z prawem państwa wezwanego, w granicach przewidzianych przez to prawo przy uwzględnieniu dobra dziecka.

ROZDZIAŁ V

WSPÓŁPRACA

Artykuł 29

1. Każde Umawiające się Państwo wyznacza organ centralny, który wypełniania obowiązki nałożone przez Konwencję.

2. Państwo federalne, państwo w którym obowiązuje kilka systemów prawnych lub państwo posiadające autonomiczne jednostki terytorialne może wyznaczyć więcej niż jeden organ centralny i określić zakres terytorialny lub osobowy ich czynności. Państwo, które czyni użytek z tej możliwości, wyznacza organ centralny, do którego będą kierowane wszystkie pisma w celu ich przekazania organowi centralnemu właściwemu w tym państwie.

Artykuł 30

1. Organy centralne powinny ze sobą współdziałać i popierać współpracę pomiędzy właściwymi organami w ich państwach dla realizacji zadań Konwencji.

2. W związku ze stosowaniem Konwencji, organy te podejmują odpowiednie działania w celu udzielania informacji o swoim ustawodawstwie, jak również o istniejących w ich państwach służbach działających w sprawach ochrony dzieci.

Artykuł 31

Organ centralny Umawiającego się Państwa – bezpośrednio bądź przez organy publiczne lub inne jednostki – podejmuje wszelkie, odpowiednie działania w celu:

- a) ułatwienia kontaktu i udzielania pomocy przewidzianych w artykułach 8 i 9 oraz w niniejszym rozdziale;
- b) ułatwienia – na drodze mediacji, pojednania lub w podobny sposób – polubownych porozumień dotyczących ochrony osoby lub majątku dziecka w sytuacjach, do których Konwencja ma zastosowanie;
- c) udzielenia pomocy, na wniosek właściwego organu innego Umawiającego się Państwa, w ustaleniu pobytu dziecka, wówczas gdy istnieje możliwość, że znajduje się ono na terytorium państwa wezwanego i potrzebuje ochrony.

Artykuł 32

Na uzasadniony wniosek organu centralnego lub innego właściwego organu Umawiającego się Państwa, z którym dziecko ma ścisły związek, organ centralny Umawiającego się Państwa, w którym dziecko ma zwykły pobyt i w którym jest obecne, może bądź bezpośrednio bądź przez organy publiczne lub inne jednostki:

- a) dostarczyć sprawozdanie o sytuacji dziecka;
- b) zwrócić się do właściwego organu w swoim państwie o zbadanie konieczności zastosowania środków zmierzających do ochrony osoby lub majątku dziecka.

Artykuł 33

1. Jeżeli organ mający jurysdykcję z mocy artykułów 5–10 bierze pod uwagę umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej

lub w placówce opiekuńczej albo sprawowanie opieki nad nim przez *kafala* lub podobną instytucję, a to umieszczenie lub opieka będą miały miejsce w innym Umawiającym się Państwie, to przeprowadza najpierw konsultacje z organem centralnym lub innym właściwym organem tego ostatniego państwa. Przekazuje mu w tym celu sprawozdanie o dziecku oraz uzasadnienie swojej propozycji w sprawie umieszczenia lub opieki.

2. Orzeczenie w sprawie umieszczenia lub opieki będzie mogło być podjęte w państwie wzywającym tylko wówczas, gdy organ centralny lub inny organ właściwy państwa wezwanego wyrazi zgodę na takie umieszczenie lub opiekę, przy uwzględnieniu dobra dziecka.

Artykuł 34

1. Jeżeli rozważany jest środek ochrony, gdy wymaga tego sytuacja dziecka, właściwe organy mogą na mocy Konwencji wystąpić do każdego organu w innym Umawiającym się Państwie posiadającego informacje potrzebne do celów ochrony dziecka, o ich przekazanie.

2. Każde Umawiające się Państwo może oświadczyć, że wnioski przewidziane w ustępie pierwszym mogą być przekazywane tylko za pośrednictwem jego organu centralnego.

Artykuł 35

1. Właściwe organy jednego Umawiającego się Państwa mogą wystąpić do organów innego Umawiającego się Państwa o udzielenie pomocy we wprowadzeniu w życie środków ochrony podjętych na podstawie Konwencji, w szczególności, aby zapewnić skuteczne wykonanie prawa do osobistej styczności, jak również prawa do utrzymywania regularnie bezpośrednich kontaktów.

2. Organy Umawiającego się Państwa, w którym dziecko nie ma zwykłego pobytu, na wniosek rodzica przebywającego w tym państwie i pragnącego uzyskać lub zachować prawo do osobistej styczności, mogą zebrać informacje lub dowody oraz wypowiedzieć się o zdolności tego rodzica do wykonywania prawa do osobistej styczności i o warunkach, w których mógłby je wykonywać. Organ mający jurysdykcję z mocy artykułów 5–10 do rozstrzygnięcia o prawie do osobistej styczności powinien, przed swoim orzeczeniem, dopuścić i uwzględnić te informacje, dowody i wnioski.

3. Organ mający jurysdykcję z mocy artykułów 5–10 do rozstrzygnięcia o prawie do osobistej styczności może zawiesić postępowanie do zakończenia postępowania przewidzianego w ustępie 2, szczególnie jeżeli wpłynął do niego wniosek o zmianę lub uchylenie prawa do osobistej styczności przyznane przez organy państwa dawnego zwykłego pobytu.

4. Niniejszy artykuł nie stanowi przeszkody do zastosowania przez organ mający jurysdykcję z mocy artykułów 5–10 środków tymczasowych, do czasu zakończenia postępowania przewidzianego w ustępie 2.

Artykuł 36

W razie gdy dziecko jest narażone na poważne niebezpieczeństwo, właściwe organy Umawiającego się Państwa, w którym środki ochrony tego dziecka zostały podjęte lub rozważane jest ich podjęcie, jeżeli zostały poinformowane o zmianie pobytu lub obecności dziecka w innym państwie, informują organy tego państwa o niebezpieczeństwie oraz środkach podjętych lub których podjęcie jest rozważane.

Artykuł 37

Organ nie może prosić o informacje określone w niniejszym rozdziale lub je przekazywać, jeżeli w jego ocenie mogłoby to narazić na niebezpieczeństwo osobę lub majątek dziecka lub stanowić poważną groźbę dla wolności lub życia członka jego rodziny.

Artykuł 38

1. Nie naruszając możliwości żądania odpowiednich kosztów, odpowiadających świadczonym usługom, organy centralne i inne organy publiczne Umawiających się Państw ponoszą koszty wynikające ze stosowania postanowień niniejszego rozdziału.

2. Każde umawiające się Państwo może zawierać porozumienia w sprawie rozdziału kosztów z jednym lub wieloma Umawiającymi się Państwami.

Artykuł 39

Każde Umawiające się Państwo będzie mogło zawierać z jednym lub wieloma Umawiającymi się Państwami porozumienia w celu ułatwienia w stosunkach wzajemnych stosowania niniejszego rozdziału. Państwa, które zawarły takie porozumienia, prześlą ich odpisy depozytariuszowi Konwencji.

ROZDZIAŁ VI

POSTANOWIENIA OGÓLNE

Artykuł 40

1. Organy Umawiającego się Państwa zwykłego pobytu dziecka lub Umawiającego się Państwa, w którym podjęty został środek ochronny, mogą wydać osobie sprawującej odpowiedzialność rodzicielską lub osobie, której powierzono ochronę osoby lub majątku dziecka, na jej wniosek, zaświadczenie o jej upoważnieniu do działania oraz przysługujących jej uprawnieniach.

2. Upoważnienie i uprawnienia określone w zaświadczeniu są uważane za ustalone, chyba że istnieją dowody, które temu przeczą.

3. Każde Umawiające się Państwo wyznacza organy właściwe do wydawania zaświadczeń.

Artykuł 41

Dane osobowe, zebrane lub przekazane zgodnie z Konwencją, mogą być użyte tylko do tych celów, dla których zostały zebrane lub przekazane.

Artykuł 42

Organy, którym informacje zostały przekazane, zapewnią ich poufność zgodnie z prawem ich państwa.

Artykuł 43

Dokumenty przekazane lub wydane na podstawie Konwencji, nie wymagają legalizacji lub innej podobnej formalności.

Artykuł 44

Każde Umawiające się Państwo może wyznaczyć organy, do których powinny być przesyłane wnioski przewidziane w artykułach 8, 9 i 33.

Artykuł 45

1. O wyznaczeniu organów, o których mowa w artykułach 29 i 44, należy zawiadomić Biuro Stałe Haskiej Konferencji Prawa Prywatnego Międzynarodowego.

2. Oświadczenie wymienione w artykule 34 ustęp 2 składa się depozytariuszowi Konwencji.

Artykuł 46

Umawiające się Państwo, w którym w zakresie ochrony dziecka i jego majątku mają zastosowanie różne systemy prawa lub zespoły norm, nie jest zobowiązane do stosowania zasad Konwencji do kolizji dotyczących wyłącznie tych różnych systemów lub zespołów norm.

Artykuł 47

W stosunku do państwa, w którym dwa lub więcej systemów prawa lub zespołów norm odnoszących się do zagadnień uregulowanych w niniejszej Konwencji stosuje się w różnych jednostkach terytorialnych:

- 1) przez zwykły pobyt w tym państwie rozumie się zwykły pobyt w jednostce terytorialnej;
- 2) przez obecność dziecka w tym państwie rozumie się obecność dziecka w jednostce terytorialnej;
- 3) przez miejsce położenia majątku dziecka rozumie się miejsce położenia majątku dziecka w jednostce terytorialnej;

- 4) przez państwo, którego dziecko jest obywatelem, rozumie się jednostkę terytorialną wskazaną przez prawo tego państwa bądź też w przypadku braku stosownych norm, jednostkę terytorialną, z którą dziecko jest najściślej związane;
- 5) przez państwo, przed którego organem zawisła sprawa o rozwód, separację lub unieważnienie małżeństwa, rozumie się jednostkę terytorialną, przed organem której zawisła taka sprawa;
- 6) przez państwo, z którym dziecko łączy ścisły związek, rozumie się jednostkę terytorialną, z którą dziecko jest tak związane;
- 7) przez państwo, do którego dziecko zostało uprowadzone lub jest w nim zatrzymane, rozumie się jednostkę terytorialną, do której dziecko zostało uprowadzone lub w której jest zatrzymane;
- 8) przez jednostki lub organy tego państwa, oprócz organów centralnych, rozumie się instytucje lub organy uprawnione do działania w danej jednostce terytorialnej;
- 9) przez prawo, postępowanie lub organy państwa, w którym środek został podjęty, rozumie się prawo, postępowanie lub organy w jednostce terytorialnej, na terenie której ten środek został podjęty;
- 10) przez prawo, postępowanie lub organy państwa wezwanego, rozumie się prawo, postępowanie lub organy w jednostce terytorialnej, w której wnosi się o uznanie lub wykonanie.

Artykuł 48

Jeżeli państwo obejmuje dwie lub więcej jednostki terytorialne, z których każda ma własny system prawa lub zespół norm odnoszący się do zagadnień uregulowanych w niniejszej Konwencji, w celu ustalenia prawa właściwego z mocy rozdziału III, stosuje się następujące zasady:

- a) jeżeli w tym państwie obowiązują normy określające jednostkę terytorialną, której prawo jest właściwe, stosuje się prawo tej jednostki;
- b) w braku takich norm stosuje się prawo jednostki terytorialnej określonej zgodnie z postanowieniami artykułu 47.

Artykuł 49

Jeżeli państwo posiada dwa lub więcej systemów prawa lub zespołów norm mających zastosowanie do różnych kategorii osób w zakresie zagadnień uregulowanych w niniejszej

Konwencji, w celu ustalenia prawa właściwego z mocy rozdziału III, stosuje się następujące zasady:

- a) jeżeli w tym państwie obowiązują normy określające właściwość prawa, stosuje się prawo wskazane w tych normach;
- b) w braku takich norm stosuje się prawo systemu lub zespołu norm, z którym dziecko jest najściślej związane.

Artykuł 50

Niniejsza Konwencja nie narusza Konwencji z dnia 25 października 1980 r. dotyczącej cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę, w stosunkach między stronami obydwóch Konwencji. Jednakże nie ma przeszkód, by postanowienia niniejszej Konwencji były powoływane w celu uzyskania powrotu dziecka, które zostało bezprawnie uprowadzone lub zatrzymane, lub w celu zorganizowania prawa do osobistej styczności.

Artykuł 51

W stosunkach między Umawiającymi się Państwami niniejsza Konwencja zastępuje Konwencję z dnia 5 października 1961 r. o właściwości organów i prawie właściwym w zakresie ochrony małoletnich oraz Konwencję dotyczącą uregulowania opieki nad małoletnimi, podpisaną w Hadze dnia 12 czerwca 1902 r., bez naruszenia uznania środków podjętych zgodnie z wyżej wymienioną Konwencją z dnia 5 października 1961 r.

Artykuł 52

1. Niniejsza Konwencja nie narusza porozumień międzynarodowych, których Umawiające się Państwa są stronami, a które zawierają postanowienia w dziedzinach uregulowanych przez niniejszą Konwencję, chyba że odmienne oświadczenie zostanie złożone przez Państwa związane tymi porozumieniami.

2. Niniejsza Konwencja nie narusza możliwości zawierania przez jedno lub więcej Umawiających się Państw porozumień obejmujących postanowienia w dziedzinach uregulowanych w niniejszej Konwencji a dotyczących dzieci mających zwykły pobyt w jednym z państw, będących stroną takiego porozumienia.

3. Porozumienia zawierane przez jedno lub więcej Umawiających się Państw w dziedzinach uregulowanych w niniejszej Konwencji nie naruszają stosowania postanowień niniejszej Konwencji w stosunkach między tymi państwami a innymi Umawiającymi się Państwami.

4. Przepisy ustępów poprzedzających stosuje się również do ustaw jednolitych opartych na istnieniu między państwami, których to dotyczy, specjalnych powiązań, w szczególności o charakterze regionalnym.

Artykuł 53

1. Konwencja ma zastosowanie tylko do środków podjętych w państwie po jej wejściu w życie w stosunku do tego państwa.
2. Konwencja ma zastosowanie do uznawania i wykonywania środków podjętych po jej wejściu w życie w stosunkach między państwem, w którym środki zostały podjęte a państwem wezwanym.

Artykuł 54

1. Wszelkie pisma do organu centralnego lub innych organów Umawiającego się Państwa będą kierowane w języku oryginalnym wraz z tłumaczeniem na język urzędowy lub jeden z języków urzędowych tego państwa, albo – jeżeli jest to trudne do wykonania – wraz z tłumaczeniem na język francuski lub angielski.
2. Jednak Umawiające się Państwo będzie mogło, składając zastrzeżenie określone w artykule 60, sprzeciwić się użyciu języka francuskiego bądź angielskiego, jednak nie obu języków.

Artykuł 55

1. Umawiające się Państwo może stosownie do artykułu 60:
 - a) zastrzec jurysdykcję swoich organów do podejmowania środków zmierzających do ochrony majątku dziecka położonego na jego terytorium;
 - b) zastrzec nieuznawanie odpowiedzialności rodzicielskiej lub środka, który byłby nie do pogodzenia ze środkiem podjętym przez jego organy w stosunku do tego majątku.
2. Zastrzeżenie może być ograniczone do pewnych kategorii majątku.

Artykuł 56

Sekretarz Generalny Haskiej Konferencji Prawa Prywatnego Międzynarodowego w regularnych okresach zwołuje Komisję Specjalną w celu zbadania funkcjonowania Konwencji w praktyce.

ROZDZIAŁ VII

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Artykuł 57

1. Konwencja jest otwarta do podpisu przez Państwa, które były członkami Haskiej Konferencji Prawa Prywatnego Międzynarodowego w czasie jej Osiemnastej Sesji.
2. Konwencja podlega ratyfikacji, przyjęciu lub zatwierdzeniu, zaś dokumenty ratyfikacji, przyjęcia lub zatwierdzenia

zostaną złożone w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Królestwa Niderlandów, będącym depozytariuszem Konwencji.

Artykuł 58

1. Każde inne Państwo będzie mogło przystąpić do Konwencji po jej wejściu w życie na podstawie artykułu 61 ustęp 1.
2. Dokument przystąpienia zostanie złożony u depozytariusza.
3. Przystąpienie będzie skuteczne tylko w stosunkach między państwem przystępującym a Umawiającymi się Państwami, które nie zgłoszą w stosunku do niego zastrzeżenia w ciągu sześciu miesięcy po otrzymaniu notyfikacji przewidzianej w artykule 63 litera b). Zastrzeżenie takie może również być zgłoszone przez każde Państwo w chwili ratyfikacji, przyjęcia lub zatwierdzenia Konwencji, późniejszych niż przystąpienie. Zastrzeżenie należy notyfikować depozytariuszowi.

Artykuł 59

1. Umawiające się Państwo, obejmujące dwie lub więcej jednostek terytorialnych, w których w sprawach regulowanych przez niniejszą Konwencję obowiązują różne systemy prawne, może w chwili podpisania, ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia oświadczyć, że Konwencję stosuje się do wszystkich jego jednostek terytorialnych lub tylko do jednej albo kilku z nich, i może w każdym czasie zmienić to oświadczenie przez złożenie nowego oświadczenia.
2. Każde takie oświadczenie powinno być notyfikowane depozytariuszowi Konwencji z wyraźnym określeniem w nim tych jednostek terytorialnych, do których Konwencja ma zastosowanie.
3. Jeżeli Państwo niełoży oświadczenia na mocy niniejszego artykułu, Konwencja będzie miała zastosowanie do całości terytorium tego państwa.

Artykuł 60

1. Każde Umawiające się Państwo może, najpóźniej w chwili ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia albo w chwili składania oświadczenia na mocy artykułu 59, złożyć jedno lub obydwa zastrzeżenia przewidziane w artykule 54 ustęp 2 i artykule 55. Żadne inne zastrzeżenie nie będzie dopuszczalne.
2. Każde państwo może w każdym czasie cofnąć złożone zastrzeżenie. Wycofanie zastrzeżenia powinno być notyfikowane depozytariuszowi.
3. Zastrzeżenie przestanie obowiązywać pierwszego dnia trzeciego miesiąca kalendarzowego po notyfikacji wymienionej w ustępie poprzedzającym.

Artykuł 61

1. Konwencja wejdzie w życie pierwszego dnia miesiąca następnego po upływie terminu trzech miesięcy od złożenia trzeciego dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia lub zatwierdzenia przewidzianego w artykule 57.
2. Następnie Konwencja wejdzie w życie:
 - a) w stosunku do każdego Państwa ratyfikującego, przyjmującego lub zatwierdzającego w terminie późniejszym – pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie terminu trzech miesięcy od złożenia przez nie dokumentu o ratyfikacji, przyjęciu, zatwierdzeniu lub przystąpieniu;
 - b) dla każdego Państwa przystępującego, pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie terminu trzech miesięcy i po upływie terminu sześciu miesięcy przewidzianego w artykule 58 ustęp 3;
 - c) w stosunku do jednostek terytorialnych, na które niniejsza Konwencja została rozciągnięta zgodnie z artykułem 59, pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie terminu trzech miesięcy po notyfikacji przewidzianej w tym artykule.

Artykuł 62

1. Każde Państwo będące stroną Konwencji może ją wypowiedzieć przez notyfikację na piśmie skierowaną do depozytariusza. Wypowiedzenie może być ograniczone do pewnych jednostek terytorialnych, do których Konwencja ma zastosowanie.
2. Wypowiedzenie odnosi skutek pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie okresu dwunastu miesięcy od dnia przyjęcia notyfikacji przez depozytariusza. Jeżeli w notyfikacji wskazany jest dłuższy okres, po jakim wypowiedzenie ma odnieść skutek, wypowiedzenie wywołuje skutek z upływem tego okresu.

Artykuł 63

Depozytariusz notyfikuje Państwom członkowskim Haskiej Konferencji Prawa Prywatnego Międzynarodowego, jak również państwom, które do Konwencji przystąpiły zgodnie z postanowieniami artykułu 58:

- a) podpisanie, ratyfikację, przyjęcie i zatwierdzenie przewidziane w artykule 57;
- b) przystąpienie i zastrzeżenie do przystąpień przewidziane w artykule 58;
- c) datę, z którą Konwencja wejdzie w życie zgodnie z postanowieniami artykułu 61;
- d) oświadczenie określone w artykule 34 ustęp 2 i artykule 59;
- e) porozumienia określone w artykule 39;
- f) zastrzeżenia przewidziane w artykule 54 ustęp 2 i artykule 55 oraz cofnięcie zastrzeżeń przewidziane w artykule 60 ustęp 2;
- g) wypowiedzenia przewidziane w artykule 62.

Na dowód czego, niżej podpisani, należycie upoważnieni, podpisali niniejszą Konwencję.

Sporządzono w Hadze dnia 19 października 1996 r., w językach francuskim i angielskim, przy czym oba teksty są jednakowo autentyczne, w jednym egzemplarzu, który zostanie złożony w archiwach Rządu Królestwa Niderlandów i którego poświadczony odpis zostanie przekazany w drodze dyplomatycznej każdemu z Państw będących członkami Haskiej Konferencji Prawa Prywatnego Międzynarodowego w czasie jej Osiemnastej Sesji.

**Convention on Jurisdiction, Applicable Law, Recognition, Enforcement
and Co-operation in respect of Parental Responsibility and
Measures for the Protection of Children**

The States signatory to the present Convention,

Considering the need to improve the protection of children in international situations,

Wishing to avoid conflicts between their legal systems in respect of jurisdiction, applicable law, recognition and enforcement of measures for the protection of children,

Recalling the importance of international co-operation for the protection of children,

Confirming that the best interests of the child are to be a primary consideration,

Noting that the *Convention of 5 October 1961 concerning the powers of authorities and the law applicable in respect of the protection of minors* is in need of revision,

Desiring to establish common provisions to this effect, taking into account the *United Nations Convention on the Rights of the Child* of 20 November 1989,

Have agreed on the following provisions –

CHAPTER I – SCOPE OF THE CONVENTION

Article 1

1 The objects of the present Convention are –

a to determine the State whose authorities have jurisdiction to take measures directed to the protection of the person or property of the child;

b to determine which law is to be applied by such authorities in exercising their jurisdiction;

c to determine the law applicable to parental responsibility;

d to provide for the recognition and enforcement of such measures of protection in all Contracting States;

e to establish such co-operation between the authorities of the Contracting States as may be necessary in order to achieve the purposes of this Convention.

2 For the purposes of this Convention, the term 'parental responsibility' includes parental authority, or any analogous relationship of authority determining the rights, powers and responsibilities of parents, guardians or other legal representatives in relation to the person or the property of the child.

Article 2

The Convention applies to children from the moment of their birth until they reach the age of 18 years.

Article 3

The measures referred to in Article 1 may deal in particular with –

a the attribution, exercise, termination or restriction of parental responsibility, as well as its delegation;

b rights of custody, including rights relating to the care of the person of the child and, in particular, the right to determine the child's place of residence, as well as rights of access including the right to take a child for a limited period of time to a place other than the child's habitual residence;

c guardianship, curatorship and analogous institutions;

d the designation and functions of any person or body having charge of the child's person or property, representing or assisting the child;

e the placement of the child in a foster family or in institutional care, or the provision of care by *kafala* or an analogous institution;

f the supervision by a public authority of the care of a child by any person having charge of the child;

g the administration, conservation or disposal of the child's property.

Article 4

The Convention does not apply to –

- a* the establishment or contesting of a parent-child relationship;
- b* decisions on adoption, measures preparatory to adoption, or the annulment or revocation of adoption;
- c* the name and forenames of the child;
- d* emancipation;
- e* maintenance obligations;
- f* trusts or succession;
- g* social security;
- h* public measures of a general nature in matters of education or health;
- i* measures taken as a result of penal offences committed by children;
- j* decisions on the right of asylum and on immigration.

CHAPTER II - JURISDICTION

Article 5

1 The judicial or administrative authorities of the Contracting State of the habitual residence of the child have jurisdiction to take measures directed to the protection of the child's person or property.

2 Subject to Article 7, in case of a change of the child's habitual residence to another Contracting State, the authorities of the State of the new habitual residence have jurisdiction.

Article 6

1 For refugee children and children who, due to disturbances occurring in their country, are internationally displaced, the authorities of the Contracting State on the territory of which these children are present as a result of their displacement have the jurisdiction provided for in paragraph 1 of Article 5.

2 The provisions of the preceding paragraph also apply to children whose habitual residence cannot be established.

Article 7

1 In case of wrongful removal or retention of the child, the authorities of the Contracting State in which the child was habitually resident immediately before the removal or retention keep their jurisdiction until the child has acquired a habitual residence in another State, and

a each person, institution or other body having rights of custody has acquiesced in the removal or retention; or

b the child has resided in that other State for a period of at least one year after the person, institution or other body having rights of custody has or should have had knowledge of the whereabouts of the child, no request for return lodged within that period is still pending, and the child is settled in his or her new environment.

2 The removal or the retention of a child is to be considered wrongful where —

a it is in breach of rights of custody attributed to a person, an institution or any other body, either jointly or alone, under the law of the State in which the child was habitually resident immediately before the removal or retention; and

b at the time of removal or retention those rights were actually exercised, either jointly or alone, or would have been so exercised but for the removal or retention.

The rights of custody mentioned in sub-paragraph *a* above, may arise in particular by operation of law or by reason of a judicial or administrative decision, or by reason of an agreement having legal effect under the law of that State.

3 So long as the authorities first mentioned in paragraph 1 keep their jurisdiction, the authorities of the Contracting State to which the child has been removed or in which he or she has been retained can take only such urgent measures under Article 11 as are necessary for the protection of the person or property of the child.

Article 8

1 By way of exception, the authority of a Contracting State having jurisdiction under Article 5 or 6, if it considers that the authority of

another Contracting State would be better placed in the particular case to assess the best interests of the child, may either

- request that other authority, directly or with the assistance of the Central Authority of its State, to assume jurisdiction to take such measures of protection as it considers to be necessary, or
- suspend consideration of the case and invite the parties to introduce such a request before the authority of that other State.

2 The Contracting States whose authorities may be addressed as provided in the preceding paragraph are

- a* a State of which the child is a national,
- b* a State in which property of the child is located,
- c* a State whose authorities are seised of an application for divorce or legal separation of the child's parents, or for annulment of their marriage,
- d* a State with which the child has a substantial connection.

3 The authorities concerned may proceed to an exchange of views.

4 The authority addressed as provided in paragraph 1 may assume jurisdiction, in place of the authority having jurisdiction under Article 5 or 6, if it considers that this is in the child's best interests.

Article 9

1 If the authorities of a Contracting State referred to in Article 8, paragraph 2, consider that they are better placed in the particular case to assess the child's best interests, they may either

- request the competent authority of the Contracting State of the habitual residence of the child, directly or with the assistance of the Central Authority of that State, that they be authorized to exercise jurisdiction to take the measures of protection which they consider to be necessary, or
- invite the parties to introduce such a request before the authority of the Contracting State of the habitual residence of the child.

2 The authorities concerned may proceed to an exchange of views.

3 The authority initiating the request may exercise jurisdiction in place of the authority of the Contracting State of the habitual residence of the child only if the latter authority has accepted the request.

Article 10

1 Without prejudice to Articles 5 to 9, the authorities of a Contracting State exercising jurisdiction to decide upon an application for divorce or legal separation of the parents of a child habitually resident in another Contracting State, or for annulment of their marriage, may, if the law of their State so provides, take measures directed to the protection of the person or property of such child if

a at the time of commencement of the proceedings, one of his or her parents habitually resides in that State and one of them has parental responsibility in relation to the child, and

b the jurisdiction of these authorities to take such measures has been accepted by the parents, as well as by any other person who has parental responsibility in relation to the child, and is in the best interests of the child.

2 The jurisdiction provided for by paragraph 1 to take measures for the protection of the child ceases as soon as the decision allowing or refusing the application for divorce, legal separation or annulment of the marriage has become final, or the proceedings have come to an end for another reason.

Article 11

1 In all cases of urgency, the authorities of any Contracting State in whose territory the child or property belonging to the child is present have jurisdiction to take any necessary measures of protection.

2 The measures taken under the preceding paragraph with regard to a child habitually resident in a Contracting State shall lapse as soon as the authorities which have jurisdiction under Articles 5 to 10 have taken the measures required by the situation.

3 The measures taken under paragraph 1 with regard to a child who is habitually resident in a non-Contracting State shall lapse in each Contracting State as soon as measures required by the situation and taken by the authorities of another State are recognised in the Contracting State in question.

Article 12

1 Subject to Article 7, the authorities of a Contracting State in whose territory the child or property belonging to the child is present have jurisdiction to take measures of a provisional character for the protection of the person or property of the child which have a territorial effect limited to the State in question, in so far as such measures are not incompatible with measures already taken by authorities which have jurisdiction under Articles 5 to 10.

2 The measures taken under the preceding paragraph with regard to a child habitually resident in a Contracting State shall lapse as soon as the authorities which have jurisdiction under Articles 5 to 10 have taken a decision in respect of the measures of protection which may be required by the situation.

3 The measures taken under paragraph 1 with regard to a child who is habitually resident in a non-Contracting State shall lapse in the Contracting State where the measures were taken as soon as measures required by the situation and taken by the authorities of another State are recognised in the Contracting State in question.

Article 13

1 The authorities of a Contracting State which have jurisdiction under Articles 5 to 10 to take measures for the protection of the person or property of the child must abstain from exercising this jurisdiction if, at the time of the commencement of the proceedings, corresponding measures have been requested from the authorities of another Contracting State having jurisdiction under Articles 5 to 10 at the time of the request and are still under consideration.

2 The provisions of the preceding paragraph shall not apply if the authorities before whom the request for measures was initially introduced have declined jurisdiction.

Article 14

The measures taken in application of Articles 5 to 10 remain in force according to their terms, even if a change of circumstances has eliminated the basis upon which jurisdiction was founded, so long as the authorities which have jurisdiction under the Convention have not modified, replaced or terminated such measures.

CHAPTER III – APPLICABLE LAW

Article 15

1 In exercising their jurisdiction under the provisions of Chapter II, the authorities of the Contracting States shall apply their own law.

2 However, in so far as the protection of the person or the property of the child requires, they may exceptionally apply or take into consideration the law of another State with which the situation has a substantial connection.

3 If the child's habitual residence changes to another Contracting State, the law of that other State governs, from the time of the change, the conditions of application of the measures taken in the State of the former habitual residence.

Article 16

1 The attribution or extinction of parental responsibility by operation of law, without the intervention of a judicial or administrative authority, is governed by the law of the State of the habitual residence of the child.

2 The attribution or extinction of parental responsibility by an agreement or a unilateral act, without intervention of a judicial or administrative authority, is governed by the law of the State of the child's habitual residence at the time when the agreement or unilateral act takes effect.

3 Parental responsibility which exists under the law of the State of the child's habitual residence subsists after a change of that habitual residence to another State.

4 If the child's habitual residence changes, the attribution of parental responsibility by operation of law to a person who does not already have such responsibility is governed by the law of the State of the new habitual residence.

Article 17

The exercise of parental responsibility is governed by the law of the State of the child's habitual residence. If the child's habitual residence changes, it is governed by the law of the State of the new habitual residence.

Article 18

The parental responsibility referred to in Article 16 may be terminated, or the conditions of its exercise modified, by measures taken under this Convention.

Article 19

1 The validity of a transaction entered into between a third party and another person who would be entitled to act as the child's legal representative under the law of the State where the transaction was concluded cannot be contested, and the third party cannot be held liable, on the sole ground that the other person was not entitled to act as the child's legal representative under the law designated by the provisions of this Chapter, unless the third party knew or should have known that the parental responsibility was governed by the latter law.

2 The preceding paragraph applies only if the transaction was entered into between persons present on the territory of the same State.

Article 20

The provisions of this Chapter apply even if the law designated by them is the law of a non-Contracting State.

Article 21

1 In this Chapter the term "law" means the law in force in a State other than its choice of law rules.

2 However, if the law applicable according to Article 16 is that of a non-Contracting State and if the choice of law rules of that State designate the law of another non-Contracting State which would apply its own law, the law of the latter State applies. If that other non-Contracting State would not apply its own law, the applicable law is that designated by Article 16.

Article 22

The application of the law designated by the provisions of this Chapter can be refused only if this application would be manifestly contrary to public policy, taking into account the best interests of the child.

CHAPTER IV – RECOGNITION AND ENFORCEMENT

Article 23

1 The measures taken by the authorities of a Contracting State shall be recognised by operation of law in all other Contracting States.

2 Recognition may however be refused –

a if the measure was taken by an authority whose jurisdiction was not based on one of the grounds provided for in Chapter II;

b if the measure was taken, except in a case of urgency, in the context of a judicial or administrative proceeding, without the child having been provided the opportunity to be heard, in violation of fundamental principles of procedure of the requested State;

c on the request of any person claiming that the measure infringes his or her parental responsibility, if such measure was taken, except in a case of urgency, without such person having been given an opportunity to be heard;

d if such recognition is manifestly contrary to public policy of the requested State, taking into account the best interests of the child;

e if the measure is incompatible with a later measure taken in the non-Contracting State of the habitual residence of the child, where this later measure fulfils the requirements for recognition in the requested State;

f if the procedure provided in Article 33 has not been complied with.

Article 24

Without prejudice to Article 23, paragraph 1, any interested person may request from the competent authorities of a Contracting State that they decide on the recognition or non-recognition of a measure taken in another Contracting State. The procedure is governed by the law of the requested State.

Article 25

The authority of the requested State is bound by the findings of fact on which the authority of the State where the measure was taken based its jurisdiction.

Article 26

1 If measures taken in one Contracting State and enforceable there require enforcement in another Contracting State, they shall, upon request by an interested party, be declared enforceable or registered for the purpose of enforcement in that other State according to the procedure provided in the law of the latter State.

2 Each Contracting State shall apply to the declaration of enforceability or registration a simple and rapid procedure.

3 The declaration of enforceability or registration may be refused only for one of the reasons set out in Article 23, paragraph 2.

Article 27

Without prejudice to such review as is necessary in the application of the preceding Articles, there shall be no review of the merits of the measure taken.

Article 28

Measures taken in one Contracting State and declared enforceable, or registered for the purpose of enforcement, in another Contracting State shall be enforced in the latter State as if they had been taken by the authorities of that State. Enforcement takes place in accordance with the law of the requested State to the extent provided by such law, taking into consideration the best interests of the child.

CHAPTER V – CO-OPERATION

Article 29

1 A Contracting State shall designate a Central Authority to discharge the duties which are imposed by the Convention on such authorities.

2 Federal States, States with more than one system of law or States having autonomous territorial units shall be free to appoint more than one Central Authority and to specify the territorial or personal extent of their functions. Where a State has appointed more than one Central Authority, it shall designate the Central Authority to which any communication may be addressed for transmission to the appropriate Central Authority within that State.

Article 30

1 Central Authorities shall co-operate with each other and promote co-operation amongst the competent authorities in their States to achieve the purposes of the Convention.

2 They shall, in connection with the application of the Convention, take appropriate steps to provide information as to the laws of, and services available in, their States relating to the protection of children.

Article 31

The Central Authority of a Contracting State, either directly or through public authorities or other bodies, shall take all appropriate steps to –

a facilitate the communications and offer the assistance provided for in Articles 8 and 9 and in this Chapter;

b facilitate, by mediation, conciliation or similar means, agreed solutions for the protection of the person or property of the child in situations to which the Convention applies;

c provide, on the request of a competent authority of another Contracting State, assistance in discovering the whereabouts of a child where it appears that the child may be present and in need of protection within the territory of the requested State.

Article 32

On a request made with supporting reasons by the Central Authority or other competent authority of any Contracting State with which the child has a substantial connection, the Central Authority of the Contracting State

in which the child is habitually resident and present may, directly or through public authorities or other bodies,

- a* provide a report on the situation of the child;
- b* request the competent authority of its State to consider the need to take measures for the protection of the person or property of the child.

Article 33

1 If an authority having jurisdiction under Articles 5 to 10 contemplates the placement of the child in a foster family or institutional care, or the provision of care by *kafala* or an analogous institution, and if such placement or such provision of care is to take place in another Contracting State, it shall first consult with the Central Authority or other competent authority of the latter State. To that effect it shall transmit a report on the child together with the reasons for the proposed placement or provision of care.

2 The decision on the placement or provision of care may be made in the requesting State only if the Central Authority or other competent authority of the requested State has consented to the placement or provision of care, taking into account the child's best interests.

Article 34

1 Where a measure of protection is contemplated, the competent authorities under the Convention, if the situation of the child so requires, may request any authority of another Contracting State which has information relevant to the protection of the child to communicate such information.

2 A Contracting State may declare that requests under paragraph 1 shall be communicated to its authorities only through its Central Authority.

Article 35

1 The competent authorities of a Contracting State may request the authorities of another Contracting State to assist in the implementation of measures of protection taken under this Convention, especially in securing the effective exercise of rights of access as well as of the right to maintain direct contacts on a regular basis.

2 The authorities of a Contracting State in which the child does not habitually reside may, on the request of a parent residing in that State who is seeking to obtain or to maintain access to the child, gather information or evidence and may make a finding on the suitability of that parent to

exercise access and on the conditions under which access is to be exercised. An authority exercising jurisdiction under Articles 5 to 10 to determine an application concerning access to the child, shall admit and consider such information, evidence and finding before reaching its decision.

3 An authority having jurisdiction under Articles 5 to 10 to decide on access may adjourn a proceeding pending the outcome of a request made under paragraph 2, in particular, when it is considering an application to restrict or terminate access rights granted in the State of the child's former habitual residence.

4 Nothing in this Article shall prevent an authority having jurisdiction under Articles 5 to 10 from taking provisional measures pending the outcome of the request made under paragraph 2.

Article 36

In any case where the child is exposed to a serious danger, the competent authorities of the Contracting State where measures for the protection of the child have been taken or are under consideration, if they are informed that the child's residence has changed to, or that the child is present in another State, shall inform the authorities of that other State about the danger involved and the measures taken or under consideration.

Article 37

An authority shall not request or transmit any information under this Chapter if to do so would, in its opinion, be likely to place the child's person or property in danger, or constitute a serious threat to the liberty or life of a member of the child's family.

Article 38

1 Without prejudice to the possibility of imposing reasonable charges for the provision of services, Central Authorities and other public authorities of Contracting States shall bear their own costs in applying the provisions of this Chapter.

2 Any Contracting State may enter into agreements with one or more other Contracting States concerning the allocation of charges.

Article 39

Any Contracting State may enter into agreements with one or more other Contracting States with a view to improving the application of this Chapter

in their mutual relations. The States which have concluded such an agreement shall transmit a copy to the depositary of the Convention.

CHAPTER VI – GENERAL PROVISIONS

Article 40

1 The authorities of the Contracting State of the child's habitual residence, or of the Contracting State where a measure of protection has been taken, may deliver to the person having parental responsibility or to the person entrusted with protection of the child's person or property, at his or her request, a certificate indicating the capacity in which that person is entitled to act and the powers conferred upon him or her.

2 The capacity and powers indicated in the certificate are presumed to be vested in that person, in the absence of proof to the contrary.

3 Each Contracting State shall designate the authorities competent to draw up the certificate.

Article 41

Personal data gathered or transmitted under the Convention shall be used only for the purposes for which they were gathered or transmitted.

Article 42

The authorities to whom information is transmitted shall ensure its confidentiality, in accordance with the law of their State.

Article 43

All documents forwarded or delivered under this Convention shall be exempt from legalisation or any analogous formality.

Article 44

Each Contracting State may designate the authorities to which requests under Articles 8, 9 and 33 are to be addressed.

Article 45

1 The designations referred to in Articles 29 and 44 shall be communicated to the Permanent Bureau of the Hague Conference on Private International Law.

2 The declaration referred to in Article 34, paragraph 2, shall be made to the depositary of the Convention.

Article 46

A Contracting State in which different systems of law or sets of rules of law apply to the protection of the child and his or her property shall not be bound to apply the rules of the Convention to conflicts solely between such different systems or sets of rules of law.

Article 47

In relation to a State in which two or more systems of law or sets of rules of law with regard to any matter dealt with in this Convention apply in different territorial units –

1 any reference to habitual residence in that State shall be construed as referring to habitual residence in a territorial unit;

2 any reference to the presence of the child in that State shall be construed as referring to presence in a territorial unit;

3 any reference to the location of property of the child in that State shall be construed as referring to location of property of the child in a territorial unit;

4 any reference to the State of which the child is a national shall be construed as referring to the territorial unit designated by the law of that State or, in the absence of relevant rules, to the territorial unit with which the child has the closest connection;

5 any reference to the State whose authorities are seised of an application for divorce or legal separation of the child's parents, or for annulment of their marriage, shall be construed as referring to the territorial unit whose authorities are seised of such application;

6 any reference to the State with which the child has a substantial connection shall be construed as referring to the territorial unit with which the child has such connection;

7 any reference to the State to which the child has been removed or in which he or she has been retained shall be construed as referring to the relevant territorial unit to which the child has been removed or in which he or she has been retained;

8 any reference to bodies or authorities of that State, other than Central Authorities, shall be construed as referring to those authorised to act in the relevant territorial unit;

9 any reference to the law or procedure or authority of the State in which a measure has been taken shall be construed as referring to the law or procedure or authority of the territorial unit in which such measure was taken;

10 any reference to the law or procedure or authority of the requested State shall be construed as referring to the law or procedure or authority of the territorial unit in which recognition or enforcement is sought.

Article 48

For the purpose of identifying the applicable law under Chapter III, in relation to a State which comprises two or more territorial units each of which has its own system of law or set of rules of law in respect of matters covered by this Convention, the following rules apply –

a if there are rules in force in such a State identifying which territorial unit's law is applicable, the law of that unit applies;

b in the absence of such rules, the law of the relevant territorial unit as defined in Article 47 applies.

Article 49

For the purpose of identifying the applicable law under Chapter III, in relation to a State which has two or more systems of law or sets of rules of law applicable to different categories of persons in respect of matters covered by this Convention, the following rules apply –

a if there are rules in force in such a State identifying which among such laws applies, that law applies;

b in the absence of such rules, the law of the system or the set of rules of law with which the child has the closest connection applies.

Article 50

This Convention shall not affect the application of the *Convention of 25 October 1980 on the Civil Aspects of International Child Abduction*, as between Parties to both Conventions. Nothing, however, precludes provisions of this Convention from being invoked for the purposes of obtaining the return of a child who has been wrongfully removed or retained or of organising access rights.

Article 51

In relations between the Contracting States this Convention replaces the *Convention of 5 October 1961 concerning the powers of authorities and the law applicable in respect of the protection of minors*, and the *Convention governing the guardianship of minors*, signed at The Hague 12 June 1902, without prejudice to the recognition of measures taken under the Convention of 5 October 1961 mentioned above.

Article 52

1 This Convention does not affect any international instrument to which Contracting States are Parties and which contains provisions on matters governed by the Convention, unless a contrary declaration is made by the States Parties to such instrument.

2 This Convention does not affect the possibility for one or more Contracting States to conclude agreements which contain, in respect of children habitually resident in any of the States Parties to such agreements, provisions on matters governed by this Convention.

3 Agreements to be concluded by one or more Contracting States on matters within the scope of this Convention do not affect, in the relationship of such States with other Contracting States, the application of the provisions of this Convention.

4 The preceding paragraphs also apply to uniform laws based on special ties of a regional or other nature between the States concerned.

Article 53

1 The Convention shall apply to measures only if they are taken in a State after the Convention has entered into force for that State.

2 The Convention shall apply to the recognition and enforcement of measures taken after its entry into force as between the State where the measures have been taken and the requested State.

Article 54

1 Any communication sent to the Central Authority or to another authority of a Contracting State shall be in the original language, and shall be accompanied by a translation into the official language or one of the official languages of the other State or, where that is not feasible, a translation into French or English.

2 However, a Contracting State may, by making a reservation in accordance with Article 60, object to the use of either French or English, but not both.

Article 55

1 A Contracting State may, in accordance with Article 60,

a reserve the jurisdiction of its authorities to take measures directed to the protection of property of a child situated on its territory;

b reserve the right not to recognize any parental responsibility or measure in so far as it is incompatible with any measure taken by its authorities in relation to that property.

2 The reservation may be restricted to certain categories of property.

Article 56

The Secretary General of the Hague Conference on Private International Law shall at regular intervals convoke a Special Commission in order to review the practical operation of the Convention.

CHAPTER VII – FINAL CLAUSES

Article 57

1 The Convention shall be open for signature by the States which were Members of the Hague Conference on Private International Law at the time of its Eighteenth Session.

2 It shall be ratified, accepted or approved and the instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Ministry of Foreign Affairs of the Kingdom of the Netherlands, depositary of the Convention.

Article 58

1 Any other State may accede to the Convention after it has entered into force in accordance with Article 61, paragraph 1.

2 The instrument of accession shall be deposited with the depositary.

3 Such accession shall have effect only as regards the relations between the acceding State and those Contracting States which have not raised an objection to its accession in the six months after the receipt of the

notification referred to in sub-paragraph *b* of Article 63. Such an objection may also be raised by States at the time when they ratify, accept or approve the Convention after an accession. Any such objection shall be notified to the depositary.

Article 59

1 If a State has two or more territorial units in which different systems of law are applicable in relation to matters dealt with in this Convention, it may at the time of signature, ratification, acceptance, approval or accession declare that the Convention shall extend to all its territorial units or only to one or more of them and may modify this declaration by submitting another declaration at any time.

2 Any such declaration shall be notified to the depositary and shall state expressly the territorial units to which the Convention applies.

3 If a State makes no declaration under this Article, the Convention is to extend to all territorial units of that State.

Article 60

1 Any State may, not later than the time of ratification, acceptance, approval or accession, or at the time of making a declaration in terms of Article 59, make one or both of the reservations provided for in Articles 54, paragraph 2, and 55. No other reservation shall be permitted.

2 Any State may at any time withdraw a reservation it has made. The withdrawal shall be notified to the depositary.

3 The reservation shall cease to have effect on the first day of the third calendar month after the notification referred to in the preceding paragraph.

Article 61

1 The Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of three months after the deposit of the third instrument of ratification, acceptance or approval referred to in Article 57.

2 Thereafter the Convention shall enter into force –

a for each State ratifying, accepting or approving it subsequently, on the first day of the month following the expiration of three months after the deposit of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession;

b for each State acceding, on the first day of the month following the expiration of three months after the expiration of the period of six months provided in Article 58, paragraph 3;

c for a territorial unit to which the Convention has been extended in conformity with Article 59, on the first day of the month following the expiration of three months after the notification referred to in that Article.

Article 62

1 A State Party to the Convention may denounce it by a notification in writing addressed to the depositary. The denunciation may be limited to certain territorial units to which the Convention applies.

2 The denunciation takes effect on the first day of the month following the expiration of twelve months after the notification is received by the depositary. Where a longer period for the denunciation to take effect is specified in the notification, the denunciation takes effect upon the expiration of such longer period.

Article 63

The depositary shall notify the States Members of the Hague Conference on Private International Law and the States which have acceded in accordance with Article 58 of the following –

a the signatures, ratifications, acceptances and approvals referred to in Article 57;

b the accessions and objections raised to accessions referred to in Article 58;

c the date on which the Convention enters into force in accordance with Article 61;

d the declarations referred to in Articles 34, paragraph 2, and 59;

e the agreements referred to in Article 39;

f the reservations referred to in Articles 54, paragraph 2, and 55 and the withdrawals referred to in Article 60, paragraph 2;

g the denunciations referred to in Article 62.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Convention.

DONE at The Hague, on the 19th day of October 1996, in the English and French languages, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Government of the Kingdom of the Netherlands, and of which a certified copy shall be sent, through diplomatic channels, to each of the States Members of the Hague Conference on Private International Law at the date of its Eighteenth Session.

Po zaznajomieniu się z powyższą konwencją, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- została ona uznana za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych,
- jest przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona,
- będzie niezmiennie zachowywana, z uwzględnieniem zastrzeżeń do artykułów: 55 ustęp 1 litera a i 55 ustęp 1 litera b Konwencji oraz oświadczeń dotyczących artykułów: 29 ustęp 1, 34 ustęp 2 oraz 23, 26, 52 Konwencji.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia 8 czerwca 2010 r.

Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej wykonujący obowiązki
Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej: *B. Komorowski*

L.S.

Prezes Rady Ministrów: *D. Tusk*